

9. SINIF ŞUBAT AYI İLETİŞİM BECERİLERİ

19. HAFTA

9. SINIF ETKİNLİKLERİ

İLETİŞİM KÖPRÜSÜNÜN İKİ AYAĞI: KONUŞMAK VE DİNLEMELİK

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Başlangıç sosyal becerilerini kullanır. /19. Hafta
Sınıf Düzeyi	9. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Küçük Yumuşak Bir Top 2- Kalem 3- Çalışma Yaprağı-1 4- Etkinlik Bilgi Notu
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Etkinlik Bilgi Notu okunur. 2- Çalışma Yaprağı-1 öğrenci sayısı kadar çoğaltılır.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Aşağıdaki yönerge ile etkinliğe giriş yapılır. <i>"Sevgili öğrenciler, kişilerarası ilişkilerde sağlıklı bir iletişim kurabilmemiz için bir takım becerilere ihtiyaç duyarız. Bu becerileri sosyal beceriler olarak adlandırırız. Bugün birlikte deneyimleyeceğimiz konuşmayı başlatma, sürdürme, sorular sorma ve dinleme günlük hayatta en sık kullanılan sosyal becerilerimizdir.¹ Şimdi çember oluşturmanızı istiyorum. Sizler bir gençlik kampında bir araya gelmiş birbirlerini hiç tanımayan bireysiniz. Şimdi sizlerden birine top atarak konuşmayı başlatacağım. Sizlerde sırayla birbirinize soru sorarak bir konuşma başlatın ve top geldikçe başlattığımız konuya ek yeni konular açarak konuşmayı sürdürün. Topu hiç almayan arkadaşlarınıza atmaya özen gösterin. Sizlere "kamp sona eriyor" yönergesini verdiğimde konuşmayı sonlandırmaya yönelik cümleler kullanarak, grubun konuşmasını sona erdirelim. "</i> 2. Gençlik kampında konuşma başlatma, sürdürme sürecinin ardından öğrencilerin en yakınındaki kişiyle ikili eşleşmeleri istenir. 3. Öğrencilere aşağıdaki yönerge verilir.

(1) Uzamaz, F. (2000) , Ergenlerde Sosyal Beceriler ve Değerlendirme Yöntemleri, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 6.

Süreç (Uygulama Basamakları)

“Sırayla birbirinize en son okuduğunuz romanı ana hatları ile anlatmanızı, roman ile ilgili neler düşündüğünüzü ve neler hissettiğinizi kısaca anlatmanızı istiyorum. ‘Eşler değişsin’ yönergesi verildiğinde başka kişilerle ikili eş olup bir önceki eşinizin anlattıklarını kendinize aitmiş gibi karşınızdaki eşinize tekrar anlatın. Birbirinize romanı anlatırken ne hissettiğinizi, ne düşündüğünüzü söyleyebilir, konu hakkında sorular sorabilirsiniz.”

4. Eş değiştirerek roman anlatma işleminde, öğrencilere yeterli süre tanınır ve 3 kez eş değişimi yaptırılır. Anlatım işlemleri sona erdiğinde öğrencilerden gönüllü olanların en son dinledikleri anlatımı kendilerinin ifadeleriymiş gibi anlatmaları istenir. Romanı ilk okuyan ve anlatan öğrencinin kim olduğu sorulur ve anlatımlar üzerindeki değişim öğrencilerle birlikte değerlendirilir.
5. Çalışma Yaprağı-1 öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerin bir önceki çalışmadan yola çıkarak dinleme yöntemlerini değerlendirmeleri ve etkili bir dinleyici olmak için neler yapılması gerektiği hakkında fikir yürütmeleri istenir. Fikirlerini çalışma yaprağındaki boşluklara yazmaları istenir. Öğrencilere yeterli süre tanındıktan sonra gönüllü olanların fikirlerini diğer öğrencilerle paylaşmaları istenir.
6. Grup paylaşımları alındıktan sonra Etkinlik Bilgi Notu’ndan yararlanılarak etkin dinleme yöntemleri özetlenir.
7. Süreç tartışma soruları kapsamında değerlendirilir.
 - Günlük hayatta konuşmaları başlatırken nelere dikkat edersiniz?
 - Arkadaşınızla veya bir yakınızla konuşurken nasıl dinlenilmek istersiniz?
 - Etkin dinleme yöntemleri kullanıldığında iletişimde nasıl bir değişiklik olur?
8. Etkinlik aşağıdaki konuşma ile sonlandırılır.

“Sevgili öğrencilerim iletişim kurarken bazen konuşmayı nasıl başlatacağımız ya da sonlandırabileceğimiz konusunda zorluk yaşayabiliyoruz. Bazense iyi bir dinleyici ile karşılaşmadığımızda olumsuz duygular hissediyoruz ya da başka birini dinlemediğimizde yanlış anlaşılmalardan dolayı iletişimize de bozulmalar yaşanabiliyor. Bunların üstesinden gelebilmek için birbirinizle yaptığınız bu etkinlikleri çoğaltarak konuşma ve dinleme yaşantıları ile ilgili pratik kazanabilirsiniz. Zorlandığınız becerilerde bireysel destek almak için okul psikolojik danışmanınızdan/rehber öğretmeninizden destek alabilirsiniz.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Öğrencilerden yeni kişilerle konuşma başlatmalarını sağlayacak örnekleri paylaşıp deneyimlemesini motive edilebilir ve sonrasında üzerinde konuşulabilir. Bu örnekler:
 - Bir mağazayı arayıp bazı ürünler hakkında bilgi almak.
 - Durakta beklerken yanındaki birine otobüs ile ilgili veya gideceğin adresle ilgili sorular sormak.
 - Sinemada bilet sırasında film hakkında konuşma başlatmak vb.
2. Öğrencilerin günlük yaşamda iletişim kurarken etkili dinleme yöntemlerini kullanmaları ve sonucunda iletişimlerinin nasıl etkilendiğini anlatan birkaç cümle yazarak panoya asmaları istenebilir.

Uygulayıcıya Not

1. Kamp etkinliğinde sınıf mevcudu kalabalık ise sınıfı 5-6 kişilik gruplara ayırarak ufak çemberler oluşturulabilir veya çember oluşturulmadan öğrencilerin oturduğu yerden topu atarak konuşma süreci şekillendirilebilir.
2. Roman anlatma etkinliği sınıfın durumuna göre film anlatma, başa gelen bir olayı anlatma, hafta sonu neler yapıldığını anlatma, en son gidilen başka bir şehri anlatma şeklinde değiştirilebilir.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Akran eşleşmesine yer verilerek sosyal çevre düzenlenebilir.
2. Sosyal beceriler öğretmen tarafından gösterilerek öğretmen desteği sağlanabilir.
3. Kazanımların değerlendirilmesi sürecinde öğrencinin kendi yaşantısından bir örnek alınarak tepki vermesi için fırsat sunulabilir.

Etkinliği Geliştiren

Ece ERDEN

Çalışma Yapağı 1

ETKİN BİR DİNLEYİCİ OLMAK İÇİN NELER YAPILMALI?

Four large, empty, orange-outlined shapes with a wavy, cloud-like border, intended for writing answers to the question above.

ETKİNLİK BİLGİ NOTU

ETKİN BİR DİNLEME İÇİN

- Dinlerken bedensel olarak dinleme durumuna girin ve dikkatle dinleyin.
- "Hımm", "evet" gibi sözcüklerle konuşulanı takip ettiğinizi belirtin.
- Söylenenleri duyduğunu ve anladığınızı ifade etmek için konuşan kişinin anlattıklarını tekrar edin, özümleyin ve geri bildirim de bulunun.
- Konuşanın duygularını isimlendirin.
- Konuşan kişiyi dinlerken anlamaya özen göstererek dinleyin.²

² Navaro, L. (2001) , Gerçekten Beni Duyuyor Musun? , İstanbul: Remzi Kitabevi.

9. SINIF ETKİNLİKLERİ

SOSYAL AĞDAN SOSYAL BAĞA

Gelişim Alanı	Sosyal Duygusal
Yeterlik Alanı	Kişiler Arası Beceriler
Kazanım/Hafta	Başlangıç sosyal becerilerini kullanır. /20. Hafta
Sınıf Düzeyi	9. Sınıf
Süre	40 dk (Bir ders saati)
Araç-Gereçler	1- Oluşturulacak Grup Sayısı Kadar İp Yumağı 2- Çalışma Yaprağı-1
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık	1- Sınıf mevcudu dikkate alınarak 5-6 kişilik gruplar olacak şekilde tahmini grup sayısı belirlenerek ip yumağı hazır edilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	<p>1. Öğrencilere, sosyal ilişkilerde kendini tanıtmaya, birbirini tanıtmaya, takdir etme ve teşekkür etme gibi davranışlar hiç yer almasaydı ilişkilerin nasıl bir halde olacağı sorularak etkinliğe giriş yapılır. Gönüllü olan öğrencilerin fikirlerini paylaşımları için 5 dakika süre verilir. Öğrencilerin paylaşımları alındıktan sonra aşağıdaki açıklama yapılır.</p> <p><i>"Sevgili öğrenciler, toplumsal yaşamda hepimiz ailemizle, arkadaşlarımızla, öğretmen- öğrenci ilişkilerimizde sürekli bir etkileşim hâlindeyiz. Bu etkileşim durumundayken bazı sosyal becerileri kullanmaya ihtiyaç duyarız.¹ Bu sosyal becerilerden bazıları tanışma, olumlu düşüncelerimizi ifade etme ve teşekkür etme gibi davranışlardır. Bu davranışlar olmadığında ilişkilerin nasıl etkilendiği ile paylaşımlarda bulundunuz. Şimdi hazırsanız bu becerileri kullanarak ilerleyeceğimiz etkinliğe geçelim."</i></p> <p>2. Kendinizi ya da bir başkasını tanıtırken ya da takdir ederken hangi ifadeleri kullanırsınız? Sorusu ile etkinliğe devam edilir ve öğrencilerin cevapları alınır.</p> <p>3. Çalışma Yaprağı-1 tahtaya asılır ve oradaki örneklerden yola çıkılarak öğrencilere kendini tanıtırken, başkasını tanıtırken, birini takdir ederken ve birine teşekkür ederken kullanabilecekleri cümleler ve bilgi notları paylaşılır.</p> <p>4. Öğrencilerden sınıfın mevcuduna göre 5-6 kişilik gruplar oluşturulur. Aşağıdaki yönerge ile etkinliğe devam edilir.</p> <p><i>"Sevgili öğrenciler, şimdi her gruba birer yumak ip dağıtacağım. Yumağı</i></p>

(1) Gülaçtı, F. (2009) , Sosyal Beceri Eğitime Yönelik Programın Üniversite Öğrencilerinin, Sosyal Beceri, Öznel ve Psikolojik İyi Olma Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Süreç (Uygulama Basamakları)

verdiğim öğrenci ile veya grup içinde gönüllü olan bir öğrenciden başlamak üzere ipin ucunu tutarak kendinizi gruptaki arkadaşlarınıza biraz önce çalışma yaprağında öğrendiklerinize benzer şekilde tanıtmanızı istiyorum. Kendisini tanıtan öğrenci ipin bir ucundan tutarak yumağı grubundaki başka bir öğrenciye verecektir. Yumağı alıp kendisini tanıtan öğrenci aldığı ipin bir kısmından tutup tekrar yumağı başka bir öğrenciye verecektir. Bu şekilde birbirinizi tanıma süreciniz devam edecektir. Kendinizi, adınızla beraber hobiler, hayattaki hedeflerimiz, aile üyeleri vs. gibi birden fazla yönden tanıtmaya dikkat ediniz. Bu çalışmayı yaparken birbirinizi dikkatlice dinlemeniz, hem sağlıklı sosyal ilişkiler oluşturabilmeniz hem de verilen bilgileri bir sonraki çalışmada kullanacağınız için önemli.”

5. Gruplardaki öğrencilerin kendilerini tanıtmaları için yeterli süre tanınır ve kendini tanıma işlemi bitiren grupların ellerindeki ipi bırakmadan beklemeleri söylenir. Gruplardaki bütün öğrencilerin kendini tanıma işlemi sona erdiğinde, yumak en son kimin elinde kaldıysa yumağın bir ucundan tutarak bu sefer gruptaki bir arkadaşını çalışma yaprağındakine benzer şekilde birkaç özelliği ile tanıtması ve gruptan bir arkadaşına yumağı vermesi ile süreç devam ettirilir.
6. Çemberdeki bütün öğrencilerin kendini tanıtması ve başkasını tanıtması sağlandıktan sonra aşağıdaki açıklama yapılır.

“Sevgili öğrenciler, toplumsal hayatta sosyalleşme ve ilişki kurma sürecinde ilk adım olan kendimizi tanıma ve başkasını tanıma ile ilgili bazı deneyimler elde ettik. Yavaş yavaş aramızda bir sosyal ağın oluşmaya başladığını gördük. Şimdi ise bu adımı biraz daha öteye taşıyıp ellerinizden tuttuğunuz ipi bırakmadan, yumak en son kimde kaldıysa ondan başlayarak gruptan bir arkadaşınıza takdir içeren bir cümle söylemenizi istiyorum. Kullandığınız takdir cümlesi, arkadaşınızda olumlu gördüğünüz bir başarı, tutum veya davranış olabilir.”

7. Etkinlik takdir cümlelerinin söylenmesinin ardından yumak bırakılmadan bir önceki aşamalardaki adımlar izlenerek gruptan birine bir düşüncesi, davranışı ve tutumundan dolayı teşekkür etme şeklinde ile devam ettirilir.
8. Gruptaki öğrenciler, son aşamayı da tamamladıktan sonra her grubun kendi oluşturdukları ağı incelemeleri istenir.
9. Süreç tartışma soruları kapsamında değerlendirilir.
 - Kendinizi ve başkalarını tanıtırken nasıl bir yol izlersiniz? Sıklıkla hangi cümleleri kullanırsınız?
 - Sizi olumlu yönden ifade eden takdir cümlelerini duyduğunuzda hissettiklerinizi ve düşüncelerinizi paylaşır mısınız?
 - Günlük hayatta hangi durumlarda teşekkür etme davranışı gösterirsiniz?
 - Bu etkinlik sonucunda daha önce bilmediğiniz neleri öğrendiniz? Neleri fark ettiniz?

10. Etkinlik süresince yaşananlar aşağıdaki konuşma ile sonlandırılır.

“Sevgili öğrenciler, bugünkü etkinliğin genelinde ilişki başlatma ve sürdürmeye dönük beceriler ile ilgili çalışmalar yürüttük. Toplumsal hayatta birbirimizi tanıyarak sosyal ağlar oluştururuz. Olumlu duygu ve düşüncelerin paylaşılması gibi beceriler ile sosyal ağlarımız sosyal bağlara dönüşür. Böylece ilişkilerimiz güçlenir.”

Kazanımın Değerlendirilmesi

1. Okul psikolojik danışmanı/rehber öğretmeni ile iş birliğine girilerek sosyal beceri anketleri veya ölçekleri uygulanabilir.
2. Öğrencilerin kendini tanıtmaya, başkasını tanıtmaya, takdir etmeye ve teşekkür etmeye davranışları gözlemlenebilir.²

Uygulayıcıya Not

1. Alanın yeterli olduğu veya öğrenci sayısının az olduğu durumlarda, grup sayısı azaltılabilir ve etkinlik ayakta çember oluşturularak gerçekleştirilebilir. Alanın yeterli olmadığı ve kalabalık sınıflarda öğrenciler, grupları ile sıralarda yan yana ve arka arkaya olacak şekilde konumlandırılabilir.
2. Etkinlikteki 4 aşama boyunca sınıfınızdaki öğrencilerin ip tutmada zorlanacağını düşünüyorsanız ilk 2 aşamada bir ağ oluşturup ağ incelemeleri istenip ardından ip sarıp son iki aşama için yeni bir ağ oluşturmalarını isteme şeklinde süreci şekillendirebilirsiniz.

Özel gereksinimli öğrenciler için;

1. Grup çalışması sırasında akran eşleştirmesine yer verilerek akran desteği sağlanabilir.
2. Öğrencilerin kendini tanıtmaya, başkasını tanıtmaya, takdir etmeye ve teşekkür davranışları etkinlik öncesi öğretmen tarafından gösterilerek destek sağlanabilir.
3. Etkinlik sırasında ip öğrenciye geçtiğinde öğretmen yönerge ve geri bildirim sunarak destek sağlayabilir.

Etkinliği Geliştiren

Ece ERDEN

² Şentürk, S. (2010) , Liseli Ergenlerin Yalnızlık Algısının, Sosyal Beceri, Benlik Saygısı ve Kişilik Özellikleri Bağlamında Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

SOSYAL AĞDAN SOSYAL BAĞ OLUŞTURMA YOLCULUĞUNDA KULLANILABİLECEK İPUCULAR

• KENDİNİ TANITMA

Merhaba benim adım
..... lisesinde okuyorum.
Serbest zamanlarımı gitar/ bağlama çalarak ve spor yaparak geçiriyorum.
Peki ya senin adın nedir, neler yapmaktan hoşlanırsın?
..... Seninle tanıştığıma memnun oldum.

Bilgi Notu: Kendini tanıtırken karşıdaki kişi ile göz teması kurmanız, gülümsemeniz ve kendi kültürüne uygun selamlaşmanız (tokalaşma vb.) tanışma sürecini kolaylaştırabilir.

• BAŞKASINI TANITMA

Merhaba, arkadaşımın adı.....
Benim sınıfta sıra arkadaşımdır.
..... çok güzel şiirler yazar.

Bilgi Notu: Tanıştırdığınız kişinin adı soyadı, nerede okuduğu veya çalıştığı, mesleği, nereli olduğu hakkında bilgiler verebilirsiniz.

• TAKDİR ETME- İLTİFAT ETME

Bugün tarih dersinde yaptığın konuşma oldukça ilgi çekiciydi.

Çevrendeki insanlarla çok güzel ilişkiler kuruyorsun.

Çok iyi bir okuyucusun, senden sürekli yeni şeyler öğreniyorum.

Çevreye ve hayvanlara karşı duyarlısın.

Bilgi Notu: Sosyal ilişkilerde takdir- iltifat cümleleri sadece fiziksel özellikler ile sınırlandırılmayıp, kişinin olumlu kişilik özelliği, olumlu tutum ve davranışları, bakış açısı, ilgilendikleri faaliyetler ve yetenekleri üzerinden iltifat-takdir cümleleri geliştirilebilir.

• TEŞEKKÜR ETME

Beni bugün dikkatli bir şekilde dinlediğin ve anlamaya çalıştığın için teşekkür ederim.

Okula gelemediğim gün eksiklerimi tamamlamak üzere defterini verdiğin için teşekkür ederim.

Bugün keyifli bir zaman geçirdim. Zamanını ayırdığın için teşekkür ederim.

Teşekkür ederim, beğenmene sevindim.

Hakkımdaki olumlu düşüncelerin için teşekkür ederim.

Bilgi Notu: Teşekkür etme davranışı, sosyal ilişkilerde kişileri değerli ve farkına varılmış hissettirir. Olumlu bir eylemin yanı sıra iltifat ve takdir aldıktan sonra da minnet duygularımızı yukarıdaki örneklerden faydalanarak ifade edebiliriz.